

Sari Tanus kd ym.

Lakialoite laiksi alkoholilain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Voimassa olevan alkoholilain (1143/1994) 4 luvun 25 §:ssä säädetään vähimmäisjuomavalikoimasta. Sen mukaan anniskelupaikassa tulee olla saatavana riittävä valikoima mietoja alkoholijuomia sekä kohtuuhintaisia alkoholittomia juomia. Tällä hetkellä alkoholilaissa ei ole tarkemmin määritelty, minkälaisia alkoholittomia juomia tulee olla saatavilla, mistä johtuen tarjonta rajoittuu vielä liian usein virvoitusjuomiin ja kahviin. Tällä lakialoitteella ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia siten, että anniskelupaikalla myydyistä alkoholituoteryhmistä, kuten panimotuotteisiin kuuluvasta oluesta, siideristä ja long drinkistä ja viinien tuoteryhmään kuuluvasta puna-, valko- ja kuohuviinistä, olisi saatavilla myös alkoholiton vaihtoehto. Alkoholitonta vaihtoehtoa ei kuitenkaan vaadita, mikäli sellaista ei ole markkinoilta saatavana.

Lakialoitteella tuetaan nimenomaan alkoholilaille asetettua tarkoitusta, mikä on alkoholin kulutusta ohjaamalla ehkäistä alkoholipitoisista aineista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Aloitteen tarkoituksena on vain varmistaa alkoholittomien tuotteiden vähimmäistarjonnan riittävä kattavuus ja laadukkuus, eikä se näin ollen aiheuta kohtuuttomia lisävaatimuksia anniskelupaikan omistavalle taholle.

PERUSTELUT

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan alkoholin liikkakäyttö on yksi keskeisimmistä suomalaisen yhteiskunnan terveysuhista. Alkoholin runsas käyttö lisää sairastavuutta ja pahentaa monien sairauksien oireita. Alkoholiin liittyvät kuolemansyyt ovat viime vuosina olleet työikäisten yleisin kuolemansyy. Julkiselle taloudelle alkoholihaittojen tuomat lisäkustannukset ovat useita miljardeja euroja vuodessa. Alkoholihaittojen määrä on suorassa suhteessa alkoholin kokonaiskulutukseen. Alkoholihaittojen vähentämiseen tuleekin pyrkiä mahdollisimman monipuolisin keinoin. Näitä keinoja valittaessa on tärkeää kiinnittää parempaa huomiota ihmisten kulutuskäyttäytymiseen ja sitä kautta pyrkiä löytämään keinoja haittavaikutusten vähentämiseksi.

Ihmiset ovat kasvavassa määrin kiinnostuneita alkoholittomista tuotteista. Alkoholittomien tuotteiden myynti on viime vuosina kasvanut merkittävästi. Esimerkiksi Alko kaksinkertaisti vuonna 2015 alkoholittomien juomien myynnin. Alkossa myytiin 362 000 litraa alkoholittomia juomia. Vuonna 2016 Alkon alkoholittomien juomien myynti kasvoi 26,9 prosenttia ja oli 0,5 (0,4) mil-

Lakialoite LA 42/2017 vp

joonaa litraa. Nykyisillä valmistuskeinoilla monista alkoholillisista tuotteista voidaan tehdä alkoholiton versio. Maultaan nämä voivat olla myös lähellä toisiaan.

Anniskelupaikkojen alkoholittomien juomien kohderyhmänä eivät ole vain ne, jotka eivät käytä lainkaan alkoholia. Ajoneuvolla liikkuminen, työ, raskaus, jokin lääkitys tai sairaus eivät sovi yhteen alkoholin käytön kanssa, minkä vuoksi halutaan alkoholiton vaihtoehto. Toiset haluavat ajoittaa alkoholipitoisten juomien nauttimisen vain tiettyihin erityistilanteisiin, rajoittaa muutoin itse alkoholin kulutustaan tai alkoholittomalla valinnallaan olla vain tukemassa toista, jolle alkoholijuomat ovat kehkeytymässä ongelmaksi. Anniskelupaikalla myytävät laadukkaat alkoholittomat juomat mahdollistaisivat sen, että isompi osa asiakkaista voisi valita alkoholittoman vaihtoehdon alkoholillisen sijaan. Vaikka alkoholittomien tuotteiden valikoimat ovat anniskelupaikoissa lisääntyneet, on valikoima tarpeeseen ja lisääntyvään kysyntään nähden kuitenkin edelleen liian suppea. Lainsäädännöllä tulisi vakiinnuttaa tuotteiden saatavuus kaikissa anniskelupaikoissa.

Alkoholipolitiikka ja siihen liittyvä keskustelu painottuu vahvasti alkoholin saatavuuteen ja hintaan. Vaikka näillä tekijöillä onkin erittäin keskeinen rooli kulutuksen määrään ja sen myötä alkoholin käytöstä aiheutuvien haittavaikutusten vähentämiseen, unohtuu keskustelusta usein alkoholin merkittävä rooli sosiaalisissa tilanteissa. Alkoholi liittyy vahvasti sosiaaliseen kanssakäymiseen, ja usein sosiaalinen paine vaikuttaa alkoholin käyttöön ja kulutuksen määrään. Monesti puhutaan sosiaalisen paineen merkityksestä ja vaikutuksesta nuorten juomiseen ja juomatottumuksiin, mutta sillä on painava merkitys myös vanhemmissa ikäryhmissä. Kuluttajalla on suurempi kynnys valita alkoholiton vaihtoehto, vaikka tähän olisi tahtotila, mikäli tarjolla on vain vettä, virvoitusjuomia ja kahvia. Alkoholittomiin tuotteisiin panostamisen ja niiden lisäämisen kautta voitaisiin vähentää myös sosiaalisten tilanteiden myötä tulevaa alkoholin kulutusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

alkoholilain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholilain (1143/1994) 25 § seuraavasti:

25 §

Vähimmäisjuomavalikoima

Anniskelupaikassa tulee olla saatavana riittävä valikoima mietoja alkoholijuomia sekä kohtuuhintaisia alkoholittomia juomia. Anniskelupaikan alkoholijuomavalikoiman tuoteryhmistä tulee

Lakialoite LA 42/2017 vp

olla saatavilla myös kuhunkin tuoteryhmään kuuluva alkoholiton vaihtoehto. Tuoteryhmään kuuluvaa alkoholitonta vaihtoehtoa ei vaadita, mikäli tällaista ei ole markkinoilta saatavilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 29.9.2017

Sari Tanus kd
Päivi Räsänen kd
Antero Laukkanen kd
Sari Essayah kd
Peter Östman kd
Toimi Kankaanniemi ps
Pauli Kiuru kok
Pertti Hakanen kesk
Veronica Rehn-Kivi r
Joakim Strand r
Matti Semi vas
Satu Taavitsainen sd
Mikko Alatalo kesk
Susanna Huovinen sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Markus Lohi kesk
Martti Talja kesk
Niilo Keränen kesk
Veera Ruoho kok
Pertti Salolainen kok
Anneli Kiljunen sd
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Jukka Gustafsson sd
Tom Packalén ps
Mika Niikko ps
Sirkka-Liisa Anttila kesk
Tapani Tölli kesk
Lea Mäkipää si